

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Rudolphi Goclenii Exercitationes et disputationes ethicae & politicae

Goclenius, Rudolph

Marpurgi Cattorum, 1601

CXI. An ira sit comes fortitudinis, ut Ariftoteles sentit? seu: an ad fortitudinem necessaria sit ira?

[urn:nbn:de:bsz:31-109121](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109121)

Ista verò Oratoris sententia jubet vicissim infectari, & hostili more adoriri hostes: sicut etiam Pindarus in Pythiis, Oda 2. Adversus hostem, inquit, sicut hostis lupi instar curram. Huic quod respondendum sit, porro attende. Non omninò pugnant sententiæ illæ inter se. Nam Christianæ religionis sententia loquitur de privata dilectione, qua singuli complecti debemus proximum nostrum etiam tum, cum persequitur & odit nos. Est enim vindicta privata soli Deo committenda. At Demosthenica & Pindarica sententiæ potius de publica vindicta, per ordinariam potestatem seu magistratum exercenda in bello vel extra bellum, intelligi debent. Et Pindari quidem dictum eatenus verum est, quatenus accipitur de hostibus, justis armis concertantibus. Ibi enim hosti non est parcendum. De quo istud Germanorum: *Man soll seinen Feind nicht sparen.*

Resp. ad as-
sumpt.

PROBLEMA CXI.

An Ira sit comes fortitudinis, ut Aristoteles sentit? seu: an ad fortitudinem necessaria sit Ira?

VIR o forti opus est calore quo vires ejus excitentur, non ira: judicio Scaligeri, quod quibus subvertam, non video. Ac sine ulla iracundia non solum potest, verum etiam debet esse vir fortis. In ira quidem spiritus

ritus

ritus accalor diffunduntur, & iracundiæ fomenta sunt à calore, & eatenus accidere hæc forti potest. Non tamen habitus iracundiæ à calore fit in anima naturalis. Quod primum, inquit Scaliger, palàm est ex multis viris sine ulla philosophia verè fortibus, quos ego novi minimè omnium iracundos. Deinde ex speciebus aliquot. Equus in præliis luculentæ fortitudinis præbet speciem sine ulla ira. Et frigida quædam sunt maximè iracunda, veluti canis. Plus est caloris in lepore (quia plus sanguinis & spirituum) quàm in crabrone: Huic tamen promptior majorq; ira. Idem lepus est calidior ariete, & minimè tamen irascitur. Separatur igitur ira à fortitudine (non necessariò ei cohæret) tum in homine, tum in cæteris animantibus. Et iracundia est verius à siccitate, quàm à calore. Verùm quod de cane dictum est, frigidum eum esse, Physici vix concesserint. His ex Scaligero respondeo, quia ejus verbis supra omnium fidem & capior & oblector: Qui cani attribuit calidum temperamentum, vehementer errat. Nullum animal celerius friget aut tremit. Nullum libentius apricatur. Ubi Solis æstum perferre nequiverit, atque paulisper captarit umbram, continuò redit ad radios. Id quod vel ipso in solstitio facere videmus. Nam quod facile inflammatur canis, id evenit ei propter siccitatem.

tem. Idcirco citò senescit, citòque deponit a-
 lacritatem, fitque melancholicus, ac rabie i-
 stus capax. Hactenus Scaliger. Mihi tamen vi-
 detur, Fortitudini propulsanti (quæ mala ea
 quæ honestè declinari nequeunt, sustinet &
 abigit) iram aliquam esse concedendam, &
 dicendum: huic fortitudini inservire tum i-
 ram, tum robur, quod est in corporis firmitu-
 dine, & quadam velut indolentia. A fortitu-
 dine autem declinante (quæ mala non sube-
 ynda quantum licet decetque, vitat) & pa-
 tiente, quæ dicitur Tolerantia, seu patientia,
 iram prorsus abesse debere, sicut & à Gravi-
 tate, quæ est fortitudo in rebus secundis, mo-
 derans animum, ne homo minus vel plus ef-
 feratur: Græcis dicta βαρύτης.

Propria opi-
 nio, qua
 distinguit.

PROBLEMA CXII.

An necesse sit à vitio uno per virtutem procedere ad
 vitium alterum?

AXIOMA philosophicum est: Non
 transiri ab extremo in extremum, nisi
 per medium. Virtus autem est mediocri-
 tas seu medium inter duo extrema. Quæritur
 igitur: An non necesse sit ab extremo per vir-
 tutem procedi ad extremum? Resp. Non ne-
 cesse est à vitio, ut à prodigalitate, per virtu-
 tem, ut libetalitatem, progressionem facere
 seu transire ad vitium, ut avaritiam. Virtus
 enim